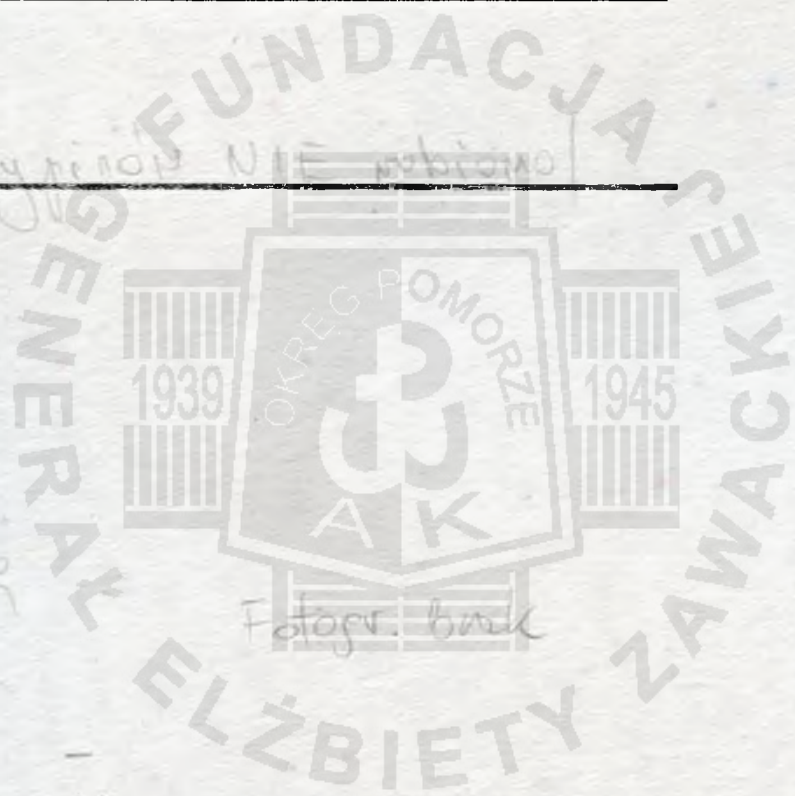

_____

_____

_____

prekasa
kranosobota
Irenek Habszanka

++
ZAJĄCZKOWSKA Maria

Ruch
oporu
we
Francji

2712 / WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — 2712 / WSK
Zajątkowska
Maria

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 -- relacja właściwa ✓ K. 4, s. 4

I/2 -- dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora ✓ K. 14, s. 19

I/3 -- inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓ K. 1, s. 1

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

III/1 -- dot. rodziny relatora —

III/2 -- dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 -- dot. ogólnie okresu okupacji (1939–1945) —

III/4 -- dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 -- inne... ✓ K. 1, s. 1

IV. Korespondencja ✓ K. 14, s. 15

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] ✓ A

VI. Fotografie —

I/1. Relacja własna:

- Relacja własna (zyciorys) Marii Zajackowskiej z dn. 6.I. 1953r. Msp. Kserokopia, k. 2, s. 1-2.
- Zyciorys Marii Zajackowskiej - b. d. Piekara 1.X. 2000 Ewa Krasnowolska. Msp. Kserokopia, k. 2, s. 3-4.

Życiorys Marii Zajączkowskiej.

Urodziłam się 6 września 1903 r. w Warszawie jako córka Stanisława, i Heleny z Jeżowskich. Oboje rodzice nie żyją. Ojciec był pracownikiem Najwyższej Izby Kontroli, a matka farmaceutką w aptece kolejowej. Szkołę średnią ukończyłam w Warszawie w 1921 r., poczym skończyłam wyższy kurs języka francuskiego przy Alliance Française w Warszawie. Pracowałam jako sekretarka-maszynistka początkowo w instytucji prywatnej, a następnie od 1 grudnia 1928 r. w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. W trakcie mej pracy w M.S.Z. wysłana byłam w charakterze sekretarki do Poselstwa R.P. w Belgradzie, gdzie przebywałam w latach 1931-1935. Po powrocie z Belgradu pracowałam w Wydziale Prasowym MSZ. do wybuchu wojny.

We wrześniu 1939 r. byłam z polecenia Ministerstwa Spraw Zagranicznych ewakuowana do Rumunii, poczym przez parę miesięcy pracowałam w Poselstwie R.P. w Atenach. Wezwana do Centrali M.S.Z. w Angers, które było wówczas siedzibą rządu gen. Sikorskiego, pracowałam tam jako maszynistka. Podczas klęski Francji w czerwcu 1940 r. ewakuowana zostałam z większością urzędników państwowych do Lourdes, gdzie nie skorzystałam z możliwości wyjechania z rządem emigracyjnym do Anglii. Podczas okupacji hitlerowskiej we Francji pracowałam początkowo w Polskim Czerwonym Krzyżu, a następnie w charakterze sekretarki Dyrektora Generalnego Biur Polskich we Francji, które zajmowały się opieką prawną i pomocą materialną dla uchodźców i emigrantów polskich we Francji.

W związku z tą moją pracą zostałam aresztowana przez gestapo 14 stycznia 1943 r., poczym po parumiesięcznych pobytach w więzieniach w Moulins i Fresnes, wysłana zostałam w sierpniu 1943 r. do obozu koncentracyjnego w Ravensbrück, skąd skierowana zostałam następnie do filii tego obozu w Neu-Brandenburg. W obozie tym pozostawałam do końca kwietnia 1945 r., t.j. do chwili wkroczenia na terytorium Meklemburgii wojsk radzieckich. Dzięki pomocy władz radzieckich wróciłam w maju 1945 r. do kraju.

Po przybyciu do Warszawy w czerwcu 1945 r. zaczęłam zaraz

pracować w Ministerstwie Żeglugi i Handlu Zagranicznego w Departamencie Polityki Handlowej i Traktatów. W styczniu 1946 r. powołano mnie z powrotem do MSZ. i wydelegowano do Poselstwa R.P. w Hadze, gdzie przepracowałam do końca 1949 r. Odwołana na własną prośbę do kraju pracowałam od stycznia 1950 r. w Centrali Ministerstwa Spraw Zagranicznych jako referentka prasy zagranicznej /francuskiej, belgijskiej, czeskiej/ w Departamencie Prasy i Informacji. Pracę moją w MSZ. kończę dnia 31 stycznia b.r.

warszawa, 6.I.1953 r.

1/2/3

ŻYCIORYS MARII ZAJACZKOWSKIEJ.

Ur. 6.IX.1903 r. w Warszawie, córka Stanisława i Heleny z Jeżowskich, wyszła ~~z rodziny~~ ~~z rodziny~~ ~~z rodziny~~. Po ukończeniu gimn. im. C. Płater-Zyberk w Warszawie oraz wyższego kursu języka francuskiego przy Alliance Française w Warszawie, otrzymałam posadę sekretarki-maszynistki w ~~Kancelarii~~ ~~Ministerstwa~~ w Warszawie, gdzie pracowałam od 1.XII.1924 do 1.XII.1928 r. W dniu 1.XII.1928 r. przyjęta zostałam do Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Dep. Polityczny, Wydz. Południowy - P.IV. (kontrakt X.st.sł.) Dnia 1.I.1930 r. otrzymałam etat i IX.gr. uposażenia. Po zlikwidowaniu Wydziału Południowego w kwietniu 1931 r., przydzielona zostałam do Wydziału Wschodniego (P.III.). W obu tych Wydziałach pracowałam jako maszynistka. Dnia 1.VIII.1931 r. przydzielona została do Poselstwa R.P. w Belgradzie, gdzie pracowałam do dnia 1.VIII.1935 r. jako sekretarka-maszynistka oraz prowadząc kancelarię polityczną Poselstwa i sprawy protokółarne. W dniu 1.VIII.1935 r. odwołana zostałam do Centrali MSZ. w Warszawie do Wydziału Prasowego (P.VI.), gdzie pracowałam jako maszynistka i - w razie potrzeby - zastępując kierowniczkę Kancelarii. W Wydziale tym pozostałam do wybuchu wojny. Dnia 1.IV.1939 r. otrzymałam VIII.st.sł.

Ewakuowana dnia 5.IX.1939 r. z Ministerstwem Spraw Zagranicznych, znalazłam się w Rumunii, skąd przydzielona zostałam do Poselstwa R.P. w Atenach (15.X.39.-2.I.40). Wezwana do Centrali MSZ w Angers, które było wówczas siedzibą Rządu Gen. Sikorskiego, wyjechałam do Francji. W Angers pracowałam w Centrali MSZ. od 6.I.1940 r. jako maszynistka w Dep. Politycznym. Wobec postępów wojsk niemieckich we Francji, ewakuowana dnia 14.VI.1940 r., wraz z większością urzędników MSZ., do Lourdes, znalazłam się bez środków do życia. Dnia 28.VI.1940 r. otrzymałam posadę kierowniczką kancelarii i maszynistki w Polskim Czerwonym Krzyżu w Tuluzie, a następnie w Vichy, dokąd instytucja ta została przeniesiona. Polski Czerwony Krzyż organizował wówczas niesienie pomocy licznym rzeszom wychodźstwa polskiego, które znalazło się we Francji bez dachu i środków do życia.

Dnia 20.IX.1940 r. zaangażowana zostałam do Generalnej Dyrekcji Biur Polskich we Francji z siedzibą w Vichy, jako maszynistka-kancelistka. Generalna Dyrekcja Biur Polskich miała za zadanie roztoczenie opieki prawnej nad Polakami, przebywającymi we Francji i utworzona

./.

została na życzenie Francuzów po zniesieniu Przedstawicielstw R.P. we Francji, zlikwidowanych przez rząd francuski na skutek presji niemieckiej.

Aresztowana w dniu 14.I.1943 r. przez Niemców, którzy - jak wiadomo - w dniu 11.XI.1942 r. okupowali całą Francję, osadzona zostałam w więzieniu w Moulins (w pojedynczej celi), dnia 18.V.1943 r. przewieziona do więzienia paryskiego Fresnes, gdzie przebywałam do 18.VIII.1943 r. i skąd, po 10-dniowym pobycie w obozie rozdzielczym w Romainville, deportowana zostałam dn.29.VIII.1943 r. do obozu koncentracyjnego w Ravensbrück. Dnia 4.X.1943 r. przewieziono mnie do obozu koncentracyjnego w Neubrandenburg - filii obozu w Ravensbrück. W obozie tym pozostawałam do końca kwietnia 1945 r., t.j. do chwili wkroczenia na terytorium Meklemburgii zwycięskich wojsk radzieckich. Dnia 6.V.1945 r. zgłosiłam się do Międzynarodowego Szpitala dla b. jeńców wojennych przy Stalagu II-A w Neubrandenburg, gdzie pracowałam na baraku rosyjskim, oczekując na zorganizowany powrót do Kraju. Dnia 31.V.1945 r., z powodu likwidacji szpitala, otrzymałam zezwolenie na wyjazd do Polski i pomoc ze strony zarządu szpitala oraz miejscowych władz radzieckich w postaci środków lokomocji i żywności. Po 11-dniowej podróży przyjechałam do Warszawy. Odpis odnośnego zaświadczenia Komendanta Szpitala dr.Kowszowa złożyłam w Biurze Personalnym MSZ.

Po powrocie do Warszawy w czerwcu 1945 r. zgłosiłam się do MSZ., gdzie jednak, jak mnie poinformowano, nie mogłam być od razu przyjęta z powodu braku pomieszczenia. Nie mając absolutnie żadnych środków do życia, poczyniłam starania o otrzymanie posady w Ministerstwie Żeglugi i Handlu Zagranicznego i zostałam przyjęta dnia 23 lipca 1945 r. W Min.Żeglugi i Handlu Zagranicznego pracowałam jako kierowniczka Kancelarii Departamentu Polityki Handlowej i Traktatów w VII. st.sł. do dnia 14.I.1946 r.

Dnia 14 stycznia 1946 r. zostałam z powrotem przyjęta do Ministerstwa Spraw Zagranicznych i przydzielona do Poselstwa R.P. w Hadze gdzie pracuję w obecnej chwili.

Przekazana dla Fundacji AK w Toruniu
1.8.2000.

6 załączników

Ewa Krasnowolska

POLSKI EKSPERYMENTALNY
ZARZĄD POLICJI
ul. ...

Warszawa, dnia
Piusa XI Nr. 24

Z a s w i a d o z e n i e Nr. 13615

Do Biura Informacyjnego Polskiego Czerwonego Krzyża

zgłosił się *Leone*

podając, że urodzony jest 6.9.1903 w *Wrocławu*

stałe zamieszkał *ul. ... 33*

powracając z *przymusowych robót z Kł. Przemysłowej Nr. 2489*

użyty był do Godłowy stawy.

Wszystkie władze (wojskowe i cywilne) proszone są

o ukrąwienie wymienionym podróży.

Dyrektor P.C.K.
[Signature]
Dr. Wł. Gorczycki

I/2/1

MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH

1932/310/51

Biuro Personalne

5/2/2

ŚWIADECTWO

Na podstawie Uchwały Rady Ministrów z dnia 5 lipca 1950 r. (Monitor Polski A-86, poz. 1059), oraz Regulaminu Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 23 września 1950 r. w sprawie przyznawania dodatków do uposażeń za znajomość języków obcych — KOMISJA EGZAMINACYJNA stwierdza, że:

Ob. Zajaczkowska Maria

zdała egzamin ze znajomości języka francuskiego

Z WYNIKIEM dobrym

Powyższe orzeczenie Komisji Egzaminacyjnej, stanowi podstawę do otrzymania dodatku do uposażenia przewidzianego Uchwałą Rady Ministrów z dnia 5 lipca 1950 r.

DYREKTOR BIURA PERSONALNEGO

T. 27/12

3/2/3

Umowa o pracę

zawarta w dniu 1 stycznia 1956 r. pomiędzy Państwowym Instytutem Wydawniczym reprezentowanym przez Dyrektora ADAMA OSTROWSKIEGO zwanym w dalszym ciągu tej umowy "Pracodawcą" a ob. M. A. R. I. A. ZAJACZKOWSKA zam. w Podkowie Leśnej przy ul. Słowackiego 19A zwanym w dalszym ciągu tej umowy "Pracownikiem".

1. Pracownik przyjmuje na siebie od dnia 1 stycznia 1956r. obowiązki określone w załączniku Nr 2 do uchwały Nr 348 Prezydium Rządu z dnia 9 maja 1955 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników redakcyjnych zatrudnionych w wydawnictwach nieperiodycznych wynikające z zajmowanego stanowiska w charakterze redaktora w Redakcji Literatury Romańskiej

Umowa niniejsza nie narusza praw nabytych na podstawie umowy z dnia 16 lutego 1949 o ile nie są niezgodne z zasadami ustalonymi w tej samej uchwałce Nr 348 Prezydium Rządu z dnia 9 maja 1955 r. /x/

~~Umowę niniejszą uważa się w okresie pierwszych trzech miesięcy licząc od dnia rozpoczęcia pracy, za zawartą na okres próbnym. Jeżeli przed upływem okresu próbnego żadna ze stron umowy nie wypowiedzi, uważa się że umowa przedłożona została na czas nieograniczony xx/~~

2. Pracownik będzie otrzymywał zasadniczo wynagrodzenie miesięczne w wysokości zł. 1.250.- oraz dodatek redakcyjny w wysokości 25% wynagrodzenia zasadniczego.

Przyznanie pracownikowi wyższego wynagrodzenia zasadniczego ewentualnie zmiana dodatku redakcyjnego może być dokonane bez wypowiedzenia niniejszej umowy w tym punkcie.

Zgodnie z § 4 ust. 3 załącznika Nr 1 do uchwały Nr 348 Prezydium Rządu z dnia 9 maja 1955 r. dodatek redakcyjny może być bez wypowiedzenia warunków umowy o pracę cofnięty w całości lub częściowo, o ile pracownik nie wykonał powierzonych zadań redakcyjnych lub innych zleconych jemu zadań.

Uwaga : niepotrzebne skreślić x, xx

1/ wariant ad x/ stosuje się do umów z pracownikami Wydawnictwa

2/ wariant ad xx/ stosuje się do umów z pracownikami powołanymi.

1250
312
1500
1503

2500
31250
11

3. Pracownik nie będzie otrzymywał dodatkowego wynagrodzenia za pracę wykonywaną w godzinach nadliczbowych.
4. Pracownik zobowiązuje się ściśle stosować do regulaminu pracy, instrukcji i zarządzeń normujących pełnienie pracy,
5. Strony zgodnie ustalają, że pracodawca ma prawo przemieścić pracownika na inne stanowisko w Wydawnictwie, pod warunkiem, że powierzone czynności będą podobne do czynności wykonywanych przed przeniesieniem, a wysokość wynagrodzenia nie będzie obniżona.
6. W razie niemożności pełnienia przez pracownika obowiązków wskutek:
  - a/ choroby lub nieszczęśliwego wypadku, jeżeli nie zostały one spowodowane roszczeniowo,
  - b/ powołania do pełnienia obowiązków obywatelskich, wynikających z przepisów prawa publicznego,
  - c/ wykluczenie od zajęć przez władze sanitarne,
 pracownik zachowuje przez okres 3 mies. prawo do wynagrodzenia miesięcznego, pomniejszonego o kwotę, otrzymywaną z tytułu ubezpieczenia społecznego z g. ze Skarbu Państwa.
7. W razie powołania do czynnej służby wojskowej, na przeszkolenia lub ćwiczenia wojskowe, pracownik będzie korzystał w zakresie wynagrodzenia z uprawnień przewidzianych w art. 17 ustawy z dnia 4 lutego 1950 r. o powszechnym obowiązku wojskowym /Dz.U. Nr. 6, poz. 46, ze zmianami Dz. U. z 1951 r. Nr 4, poz. 25 i Nr 22, poz. 172, z 1952 r. Nr 27, poz. 104 i z 1953 r. Nr 6, poz. 37/.
 Obliczanie i wypłata wynagrodzeń pracownika odbywającego służbę wojskową odbywać się będzie zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 czerwca 1950 r. /Dz.U. Nr 26 poz. 236 ze zmianami Dz.U. z 1953r. Nr 22, poz. 84 i z 1954 r. Nr 6, poz. 39/.
8. Pracownikowi przysługują również prawo do urlopu wypoczynkowego w wymiarze i na zasadach określonych obowiązującym ustawodawstwem.
9. Rozwiązanie stosunku pracy następuje:
  - a/ w okresie próbnym tj. w okresie pierwszych trzech miesięcy pracy - pierwszego lub trzynastego dnia miesiąca kalendarzowego, po uprzednim dwutygodniowym wypowiedzeniu, wypowiedzenie powinno nastąpić na piśmie,

- b/ po zakończeniu okresu próbnego - po upływie trzech miesięcy od wypowiedzenia umowy przez pracodawcę lub pracownika. Okres wypowiedzenia powinien pokrywać się z miesiącami kalendarzowymi, wypowiedzenie powinno nastąpić na piśmie i być doręczane najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kalendarzowego, poprzedzającego okres wypowiedzenia. Pracodawca nie może wypowiedzieć ani rozwiązać umowy o pracę w czasie urlopu, choroby albo wyłączenia pracownika od zajęć przez władzę sanitarną, o ile choroba lub wyłączenie od zajęć nie trwa dłużej niż trzy miesiące,
- c/ rozwiązanie stosunku pracy może nastąpić także w przypadkach przewidzianych w art. 25, 28, 29, 31 - 32, 36-42 rozporządzenia z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników uszlachowanych.
- d/ stosunek pracy w okresie pomiędzy powołaniem do służby wojskowej a jej odbyciem może być przez pracodawcę wypowiedziany lub bez winy pracownika rozwiązany jedynie w przypadkach przewidzianych obowiązującymi przepisami prawnymi /art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1950 r. o powszechnym obowiązku wojskowym/.

10. W razie rozwiązania stosunku pracy pracownik obowiązany będzie zwrócić otrzymane zaliczki i uregulować wszelkie zobowiązania pieniężne i inne wynikające ze stosunku pracy.

11. W sprawach nieuregulowanych niniejszą umową stosowane będą powszechnie obowiązujące przepisy ustawodawstwa pracy.

12. Dla wszystkich sporów wynikłych ewentualnie z niniejszej umowy będą kompetentne w pierwszej instancji sądy przedmiotowe mające swoją siedzibę w Warszawie.

13. Umowa ta sporządzona została w dwóch egzemplarzach po jednym dla każdej ze stron.

[Handwritten signature]
.....

/podpis pracownika /

[Handwritten signature]
.....

/podpis pracodawcy /

miejsce pieczęci

SERVICE INTERNATIONAL DE RECHERCHES
INTERNATIONAL TRACING SERVICE
INTERNATIONALER SUCHDIENST

D - 3548 AROlsen

Tel. (05691) 637 - Teleg.-Adr. ITS Arolsen

20. list
26 juillet 1942

EXTRAIT DE DOCUMENTS

EXCERPT FROM DOCUMENTS

DOKUMENTEN-AUSZUG

Votre Réf.
Your Ref.
Ihr Az.

Notre Réf.
Our Ref.
Unser Az.

T/D - 1 004 816

Nom Name ZAJARZKOWSKA Prénoms First names Maria Nationalité Nationality française

Date de naissance Date of birth 7.12.1903 Lieu de naissance Place of birth non indiqué Profession Profession non indiquée

Noms des parents Parents' names non indiqués Religion non indiquée

Dernière adresse connue Last permanent residence non indiquée

Arrêté le Arrested on non indiqué à in non indiqué par by non indiqué

Est entré au camp de concentration Entered concentration camp de Ravensbrück No. de détenu Prisoner's No. 22469

le on 30 août 1943 venant de coming from non indiqué par by non indiqué

Catégorie, ou raison donnée pour l'incarcération Category, or reason given for incarceration "polit." (*politisch)

Transféré Transferred non indiqué

Dernière mention dans la documentation des CC Last entry in CC-records pas d'autres indications

Remarques Remarks aucune

Documents consultés Records consulted "Zugangsliste" du camp de concentration de Ravensbrück

Expédié à Dispatched to Madame Maria Zajaczowska Arolsen, _____
Abgesandt an Warszawa

(t.s.v.p.)

(t.s.v.p.)

Directeur

Chef des Archives

HM EdK
mv H

* A titre explicatif, ce complément ne figure pas sur les documents originaux
* Added by the I T S as explanation, does not appear on the original documents
* Erklärung des I T S, erscheint nicht in den Originalunterlagen

2/2/72

Nos documents contiennent encore les indications suivantes:

1. Le nom ZAJACZKOWSKA Maria, née le 7.12.1903, de nationalité polonaise, figure sur une liste intitulée "POLES DEPORTED FROM FRANCE TO RAVENSBRÜCK", établie en mai-juin 1945 avec la mention: "Address in France, Vichy, Hotel Alexandra".
2. D'après une liste en notre possession, ZAJACZKOWSKA Maria, née le 7.2.1903, de nationalité polonaise, a reçu le 23 décembre 1944 au commando de Neubrandenburg (camp de concentration de Ravensbrück), le 12 décembre 1944 et le 24 février 1945 au commando de Fürstenberg (camp de concentration de Ravensbrück) numéro de détenue 22469, Block 10, à chaque fois un colis du Comité International de la Croix-Rouge à Genève.

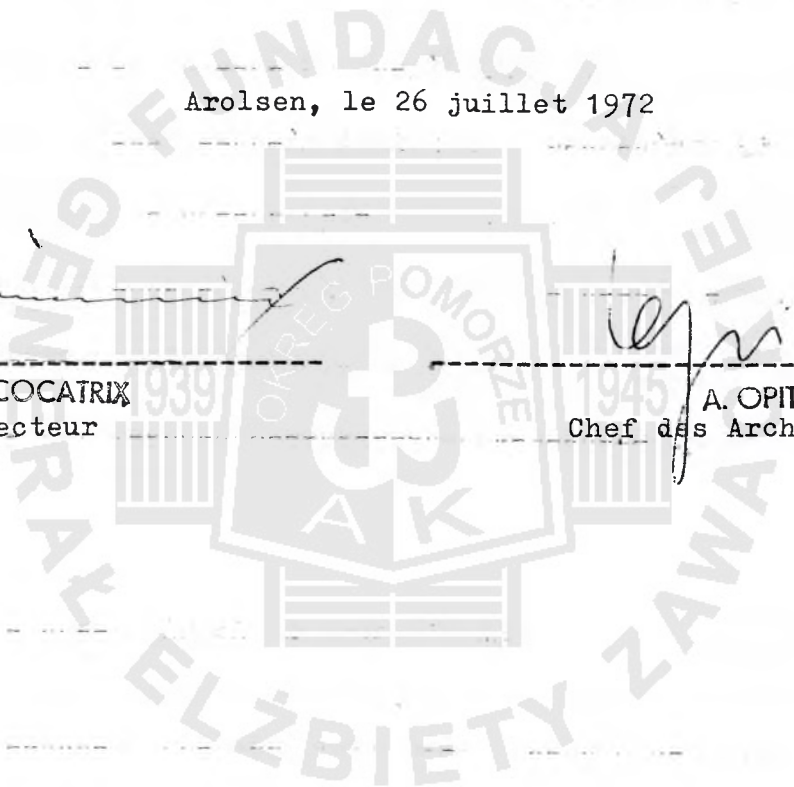
Arolsen, le 26 juillet 1972

[Signature]

A. de COCATRIX
Directeur

[Signature]

A. OPITZ
Chef des Archives

L. d. 2. 1586/WSK-412/09

7/28

SERVICE INTERNATIONAL DE RECHERCHES
INTERNATIONAL TRACING SERVICE
INTERNATIONALER SUCHDIENST

D - 3548 AROlsen

Tel. (05691) 637 - Telegr.-Adr. ITS Arolsen

EXTRAIT DE DOCUMENTS

EXCERPT FROM DOCUMENTS

DOKUMENTEN-AUSZUG

Votre Réf.
Your Ref.
Ihr Az.

Notre Réf.
Our Ref.
Unser Az.

T/D - 1 004 816-----

Nom Name **ZAJARZKOWSKA**----- Prénoms First names **Maria**----- Nationalité Nationality **française**-----
Name Name Staatsangehörigkeit

Date de naissance Date of birth **7.12.1903**----- Lieu de naissance Place of birth **non indiqué**----- Profession Profession **non indiquée**-----
Geburtsdatum Geburtsort Beruf

Noms des parents Parents' names **non indiqués**----- Religion **non indiquée**-----
Namen der Eltern

Dernière adresse connue Last permanent residence **non indiquée**-----
Zuletzt bekannter Wohnsitz

Arrêté le Arrested on **non indiqué**----- à in **non indiqué**----- par by **non indiqué**-----
Verhaftet am in durch

Est entré au camp de concentration Entered concentration camp **de Ravensbrück**----- No. de détenu Prisoner's No. **22469**-----
Wurde eingeliefert in das Konz.-Lager Häftlingsnummer

le on **30 août 1943**----- venant de coming from **non indiqué**----- par by **non indiqué**-----
am von durch

Catégorie, ou raison donnée pour l'incarcération Category, or reason given for incarceration **"polit." (*politisch)**-----
Kategorie, oder Grund für die Inhaftierung

Transféré Transferred **non indiqué**-----
Überstellt

Dernière mention dans la documentation des CC Last entry in CC-records **pas d'autres indications**-----
Letzte Eintragung in KL-Unterlagen

Remarques Remarks **aucune**-----
Bemerkungen

Documents consultés "Zugangsliste" du camp de concentration de Ravensbrück-----
Records consulted
Geprüfte Unterlagen

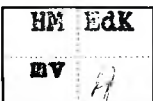
Expédié à Dispatched to **Madame Maria Zajaczkowska** Arolsen, -----
Abgesandt an **Warszawa**

(t.s.v.p.)

(t.s.v.p.)

Directeur

Chef des Archives

* A titre explicatif; ce complément ne figure pas sur les documents originaux
* Added by the I T S. as explanation, does not appear on the original documents
* Erklärung des I T S, erscheint nicht in den Originalunterlagen

2/3.

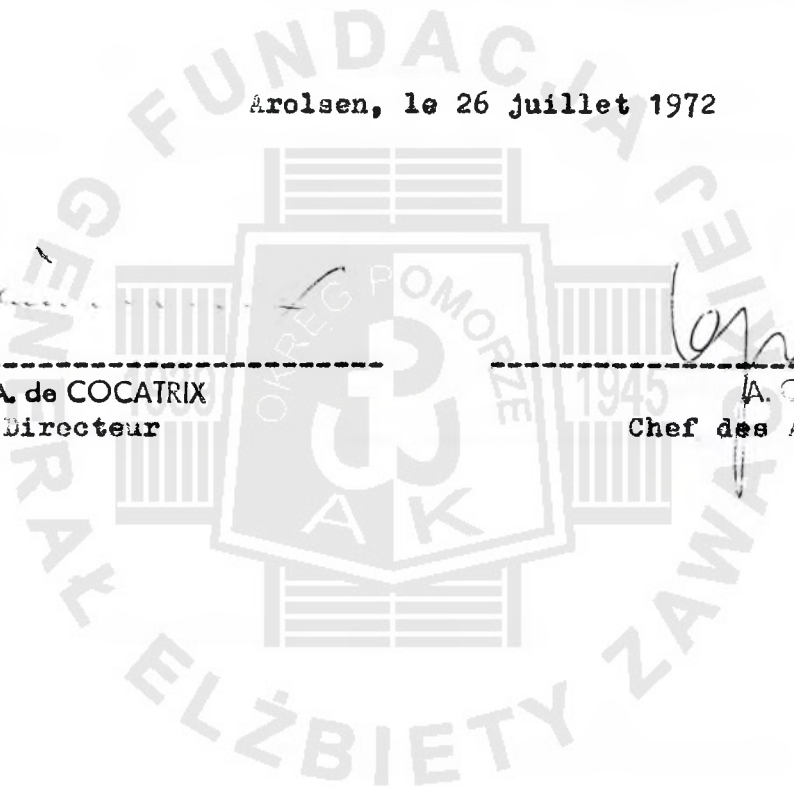
Nos documents contiennent encore les indications suivantes:

1. Le nom ZAJACZKOWSKA Maria, née le 7.12.1903, de nationalité polonaise, figure sur une liste intitulée "POLES DEPORTED FROM FRANCE TO RAVENSBRÜCK", établie en mai-juin 1945 avec la mention: "Address in France, Vichy, Hotel Alexandra".
2. D'après une liste en notre possession, ZAJACZKOWSKA Maria, née le 7.2.1903, de nationalité polonaise, a reçu le 23 décembre 1944 au commando de Neubrandenburg (camp de concentration de Ravensbrück), le 12 décembre 1944 et le 24 février 1945 au commando de Fürstenberg (camp de concentration de Ravensbrück) numéro de détenue 22469, Block 10, à chaque fois un colis du Comité International de la Croix-Rouge à Genève.

Arolsen, le 26 juillet 1972

 A. de COCATRIX
 Directeur

[Signature]

 A. OPITZ
 Chef des Archives

Eliza Sulińska
02-245 Warszawa-Ochota
Al. 20-lecia Państwa
(Nazwisko, imię, pseudonim i adres
wydającego oświadczenie)

Warszawa, dnia 9 kwietn. 1973 r.
(miejscowość)

Oświadczenie świadka

Ja, jako uczestnik(czka) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia formację wojskową od — do): tajnej organizacji "Polska Niepodległa"/PN/
od 1939r. następnie więzienie Pasięk od 8.1.41 do 30.5.42 i obóz
koncentracyjny Ravensbrück od 31.5.42 do końca kwietnia 1945 r.
świadomy(a) odpowiedzialności wynikającej z przepisów prawa karnego za prawdziwość po-
danych niżej przeze mnie faktów

o ś w i a d c z a m,

że Ob. Maria Zdziszowska — syn (córka) Stanisława
urodz. dnia 6 września 1903 roku w Warszawie
jest mi znany(a) osobiście jako uczestnik(czka) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obo-
zu lub więzienia, formację wojskową oraz okoliczności, w których świadek zetknął się
z otrzymującym(cą) oświadczenie i czasokres od — do): jako więzień polityczny
obozu koncentracyjnego Ravensbrück od sierpnia 1943r. do końca
kwietnia 1945 r. /Nr 22469/ - w tym czasie pracowałyśmy w koman-
dzie fabrycznym Neubrandenburg. Do obozu przywieziona została
w sierpniu 1943 transportem z Francji, w którym było kilka Polek.
Jesienią 1943 r. przez kilka tygodni leżałyśmy w szpitalu obozowym

Wyżej wymieniony(a) posiadał(a) pseudonim ..... i pełnił(a)
funkcję — brał(a) udział (w tej części opisuje się: przebieg służby i działalności w okresie
bezpośredniego udziału w walkach wolnościowych pełnioną funkcję, stopień wojskowy, w ja-
kich był(a) oddziałach, grupach, placówkach, pod czym dowództwem, kierownictwem, udział
w akcjach bojowych i innych, w jakich miejscowościach, nazwa obozu itp. wszelkie zmiany
i czasokres od — do): aresztowana została za udział w polskim ruchu opor
na terenie Francji, co znajduje potwierdzenie w książce Stanisława
Zabiełły "Na posterunku we Francji"/wyd. PAX 1967r./ skrócie po przy
byciu do Ravensbrück umieszczona została w szpitalu obozowym, w któ
rym przebywała do 6.1.44r., następnie przydzielona została do pracy
w fabryce: dział Feinmontage na parę miesięcy - Biuro fabryczne.
Jej postawa w obozie była kontynuacją działalności okupacyjnej. Była
kolężeńską, czynną, brała udział w obozowym życiu podziemnym, polega
jącym na wzajemnej pomocy kolężeńskiej. Pracując w biurze fabrycznym
miała możliwość zdobywania i przekazywania zaufanym współtowarzyszkom
informacji dot. planowanych posunięć w pracy fabryki oraz wiadomości
z gazet a nawet z radia. W warunkach obozowych było to niezmiernie
ważne i cenne. Do kraju powróciła w czerwcu 1945 r.

Jeśli świadek jest członkiem ZBoWiD, powinien wpisać numer legitymacji członkow-
skiej wydanej przez Zarząd Okręgu w Warszawie Nr leg. 055746/T-11888

Własnoręczność podpisu stwierdza się:

ZWIĄZEK BOJOWNIKÓW
• WOLNOŚĆ I DEMOKRACJA
Stowarzyszenie
Zarząd Okręgu Warszawski ZBoWiD
(pieczęć i podpis świadka)
ul. Łódzka 43/45 WID

Prawdziwość powyższych danych
stwierdzam własnoręcznym podpisem

(Nazwisko, imię, stopień wojskowy,
funkcja, stanowisko)

Bernard Fuktiewicz
ul. Wojciecha Łyżwiego 16 m 28
02701 Warszawa

Warszawa 02

1/2/11

Świadczenie świadka

Ja, jako uczestnik Bolesnej Organizacji Walki o Niepodległość w Francji (BOWN - polska organizacja ruchu oporu) w 1941 do 1943, aresztowany przez Gestapo dnia 8 stycznia 1943 i stracony w więzieniu Fresnes pod Paryżem, w Klonzie przebywałem do 13 grudnia 1943, a następnie zostałem po pewnym czasie przesłany w Lasików Saary i następnie w Niemczech doprowadzony do obozu Raue. w Ellendhausen, w Klonzie przebywałem do wyzwolenia - świadomym odpowiedniości wy-
skazanej z moim prawem Rauego za prawdziwe podanie powyższych faktów

Świadczenie

ze ob. Maria Zajackowa cenne. Stawedawa...
ur. dnia 6. IX. 1903. w Warszawie
jest mi osobiscie znana jako uczestniczka polskiej organizacji ruchu oporu w Francji, pracujaca w latach 1940-43. z Centralny Wydziału Biuro Bolesnej w Francji, antylozji. Jest uczestniczka w ruchu oporu z B.O.W.N. Aresztowany przez Gestapo 08 stycznia 1943 w domu w Châtelguyon (Nawensbrück (poprzednie nazwa w Doullens i Fresnes pod Paryżem oraz oboz rodzimych w Romaszewille), w Klonzie przebywałem do wyzwolenia.

francuzi
porównanie danych
stanowiska w sprawie
(nazwa poprawna)

altm. Feigl; Haull Zajt,
in altm. Sp. Zajt,
in Dawid. Suet. Wydział

(z wyjątkiem)
Świadek jest osobą niezawodną i cenna 1947
i posiada korespondencje oświadczenia, wydane
przez Zajtę Główną dn. 24. IX. 1964 Nr. 120. - 19

3/2/12

prawdziwość powyższych danych
Stwierdzenia niemożliwych
podjąć

(-)(Be... Fu.....)

L. 62-1586 / WSK-412/04

Bernard Fuksiewicz
ul. Wojciecha Żywnego 16 m. 28
02-701 Warszawa

Warszawa, dnia 14 listop. 1979 r.
(miejscowość)

(Nazwisko, imię, pseudonim i adres
składającego oświadczenie)

OŚWIADCZENIE ŚWIADKA

Ja, jako uczestnik(czka) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia, formację wojskową od — do) Polskiej Organizacji Walki o Niepodległość we Francji od — do POW/od 1941-1943, aresztowany przez Gestapo 8.1.43, więziony we Fresnes p. Paryżem do 13.12.43, następnie poprzez obóz przejściowy w Zagr. Seary i więzienia w Niemczech deportowany do Mauthausen, gdzie przeżyłem świadomy(a) odpowiedzialności wynikającej z przepisów prawa karnego za prawdziwość podanych niżej przeze mnie faktów, legitymujący(a) się dowodem osobistym seria i numer 57 do wyzwolenia 6120985 wydanym dnia 10 maj 1967 przez K. H. M. O. G.

o ś w i a d c z a m:

ze Ob. Maria Zajaczkowska syn (córka) Stanisława
urodz. dnia 6 września 1903 roku w Warszawie

jest mi znany(a) osobiście jako uczestnik(czka) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia, formację wojskową oraz okoliczności, w których świadek zetknął się z otrzymującym(cą) oświadczenie i czasokres od — do) Polskiej Organizacji ruchu oporu we Francji, pracując w latach 1940-1943 w Generalnej Dyrekcji Biur Polskich we Francji, instytucji ściśle współpracującej w ruchu oporu z POW - Polska Organizacja walki o Niepodległość we Francji -

Wyżej wymieniony(a) posiadał(a) pseudonim Onyult i pełnił(a) funkcję — brał(a) udział (w tej części opisuje się: przebieg służby i działalność w okresie bezpośredniego udziału w walkach wolnościowych, pełnioną funkcję, stopień wojskowy, w jakich był(a) oddziałach, grupach, placówkach, pod czym dowództwem, kierownictwem, udział w akcjach bojowych i innych, w jakich miejscowościach, nazwa obozu itp. wszelkie zmiany i czasokres od — do): aresztowana przez Gestapo w połowie stycznia 1943 w domu w Chatelguyon została deportowana do obozu koncentracyjnego Ravensbrück /poprzez więzienia w Joulins i Fresnes pod Paryżem oraz obóz rozdzielczy w Romainville/, w którym przebywała do wyzwolenia. Po powrocie do Kraju pracowała w Min. Żegl. i Handlu Zagr. w Min. Spraw Zagr. w Państw. Instytucie Wydawniczym.

Jeżeli świadek jest członkiem ZBoWiD, powinien wpisać numer legitymacji członkowskiej Nr 120 wydanej przez Zarząd Okręgowy ZBoWiD dn. 24.9.1964 r.

Własnoręczność podpisu, stwierdza się:

WOLNOŚĆ
Stowarzyszenie Wyzwolenia
ZARZĄD GŁÓWNY
Warszawa, Al. Ujazdowska Nr 6a

(pieczęć i podpis odpowiednich władz
lub Zarządu ZBoWiD)

Prawdziwość powyższych danych
stwierdzam własnoręcznym podpisem

(Nazwisko, imię, stopień wojskowy,
funkcja, stanowisko)

Związek Bojowników o Wolność i Demokrację

Zarząd Okręgu w Warszawie

Dubois 9
ul. ~~XXXXXX~~
Kod 00-108

Stowarzyszenie Wyższej Użyteczności

38-06-18
tel. ~~XXXXXX~~

L. dz. 6076/T-60550/EW

Warszawa, dnia 30 listopada 1974 r.

Z A Ś W I A D C Z E N I E

Zarząd Okręgu Związku Bojowników o Wolność i Demokrację na podstawie posiadanych akt (zeznań świadków) stwierdza, że:

Ob. MARIA ZAJĄCZKOWSKA o. Stanisława pseudonim.....

urodzony 6 września 1903 r.

w okresie okupacji w latach 1940 - 1943 pełniła służbę w szeregach

organizacji konspiracyjnej "Polska Organizacja Ruchu Oporu we

Francji". W dniu 14 stycznia 1943 r. aresztowana przez gestapo

i osadzona w więzieniach: Monlins i Fresnes, skąd zasłana zosta-

ła do obozów koncentracyjnych Ravensbrück - Naubrandenburg w

których więziona była do 1 maja 1945 r.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zaświadczenie niniejsze wydaje się w celu przedłożenia przy staraniu się
o rentę.

Za zgodność z oryginałem
podpis: *[Signature]*

ZARZĄD GŁÓWNY
potwierdza powyższe

Kierownik Wydziału
[Signature]
Jadwiga Boczar

Za Prezydium Zarządu Okręgu
SEKRETARZ
Zarządu Okręgu Warszawo-Mazowieckiego
ZB o W i D
[Signature]
Antoni Staszewski

1/2/85

Nr 2 w 124-44

Nr sprawy (akt) 499 398

Dnia 2.4 19 7 r.

ORZECZENIE

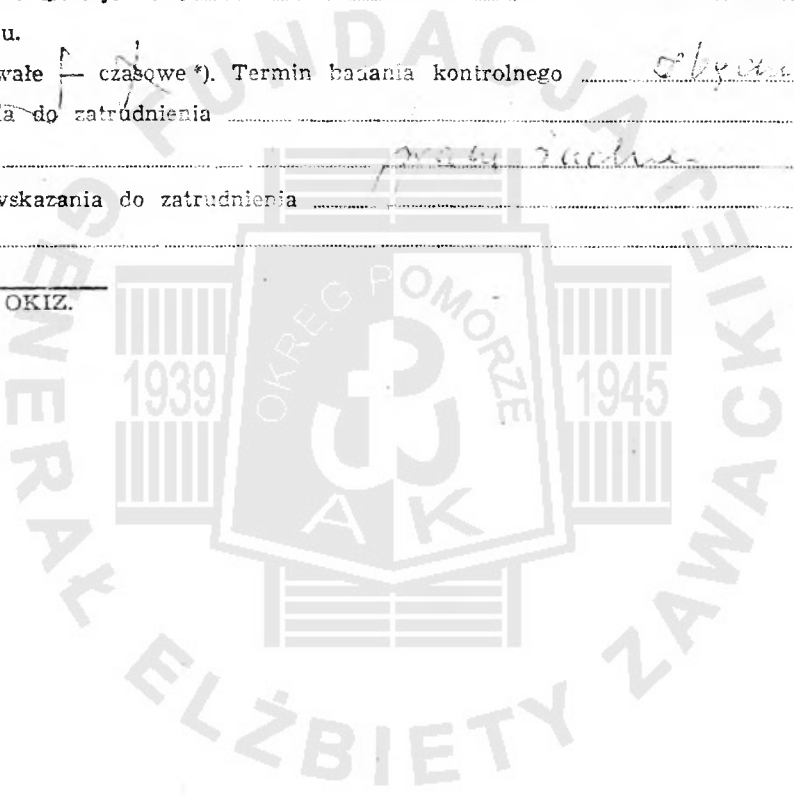
W wyniku rozpatrzenia sprawy Ob. Stajkowski Marek
zam. ul. 11-go Stycznia 16 33 na posiedzeniu w dniu 2.4

Obwodowa Komisja Lekarska do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia w oparciu o obowiązujące przepisy

POSTANAWIA:

- A. Uznać, że brak jest podstaw prawnych do zaliczenia Obywatela(ki) do jednej z grup inwalidów.
- 1. Uznać Obywatela(kę) za inwalidę i zaliczyć do 2) choroby grupy inwalidów z ogólnego stanu zdrowia
- 2. Zaliczyć Obywatela(kę) do 2) choroby grupy inwalidów w związku z wypadkiem przy pracy / wypadkiem w zatrudnieniu / wypadkiem w służbie wojskowej — chorobą zawodową *)
- 3. Uznać, że inwalidztwo pozostaje — nie pozostaje *) w związku ze służbą w _____
- 4. Uznać, że inwalidztwo istnieje od 1968-45 i w czasie zatrudnienia uległo — nie uległo *) istotnemu pogorszeniu.
- 5. Inwalidztwo jest trwałe [— czasowe *)]. Termin badania kontrolnego obycie 19. r.
- 6. Ustalić: a) wskazania do zatrudnienia _____
b) przeciwwskazania do zatrudnienia prawy iachy

*) niepotrzebne skreślić.
ZUS — N 8 — Orzeczenie OKIZ.

2/2/16

Przeciwko powyższemu orzeczeniu przysługuje Obywatelowi(ce) prawo wniesienia odwołania do Wojewódzkiej Komisji Lekarskiej do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia w Wrocławiu w terminie 14 dni od daty jego otrzymania.

Odwołanie można wnieść ustnie lub pisemnie za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Wrocławiu

Prawo zgłoszenia sprzeciwu od niniejszego orzeczenia przysługuje również w tym samym terminie lekarzowi — wojewódzkiemu inspektorowi orzecznictwa inwalidzkiego.

O fakcie zgłoszenia sprzeciwu przez lekarza — wojewódzkiego inspektora orzecznictwa inwalidzkiego zostanie Obywatel(ka) powiadomiony(a) pismem.

Jeżeli w przepisany termin Obywatel(ka) nie wnieśli odwołania od niniejszego orzeczenia a lekarz — wojewódzki inspektor orzecznictwa inwalidzkiego nie wnieśli sprzeciwu — orzeczenie staje się prawomocne.

PRZEWODNICZĄCY KOMISJI

KANCELARIA

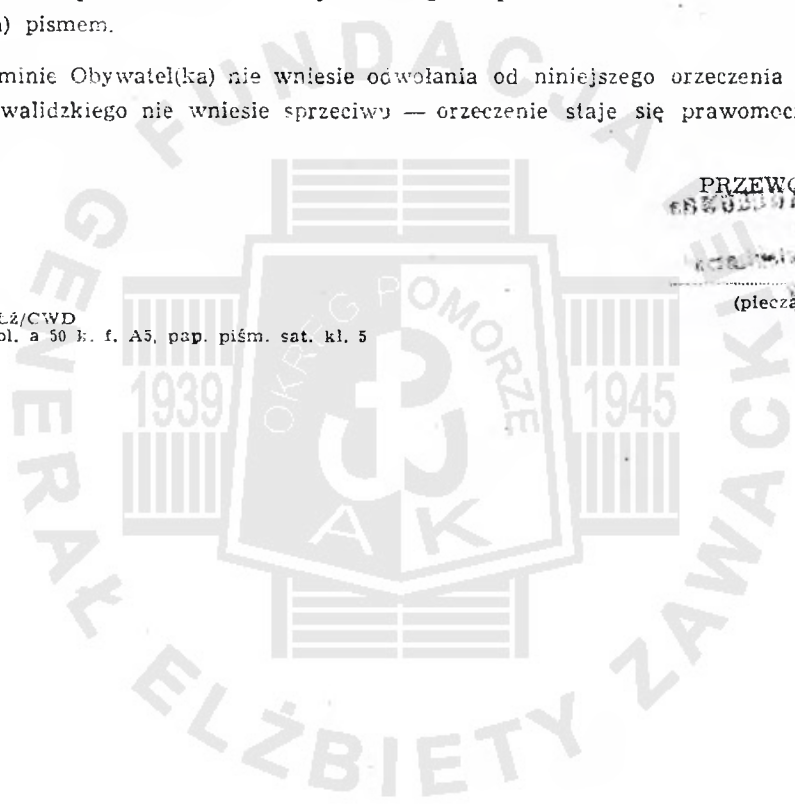
KANCELARIA

KANCELARIA

KANCELARIA

(pieczęć komisji i podpis)

ZUS N-8 zlec. Nr 3865/PWH/LZ/CWD
PZG zcm. 1870-74, nakł. 7700 bl. a 50 k. f. A5, pap. piśm. sat. kl. 5

C.2. 1586 / WSK-412/04

DECYZJA

o podwyższeniu renty: inwalidy wojennego,
b. więźnia obozu koncentracyjnego,
inwalidy wojskowego, którego inwalidztwo
– pozostaje – nie pozostaje w związku
ze służbą wojskową

z dnia ..... 06.09.1983 .....

znak 319.3.98/29.02.11

Ob. Majerowska Maria

data urodz. 06.09.1903

adres ul. Piłkarska 16/13 m 32

00-539 ..... Wawersawa
kod ..... poczta

UWAGA: w każdym piśmie dotyczącym tej sprawy należy powołać się na znak niniejszej decyzji

Na podstawie uchwały Rady Ministrów Nr 27 z dnia 4 marca 1985r. w sprawie podwyższenia niektórych emerytur i rent (Mon. Pol. Nr 4, poz. 29) – Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustala Obywatelowi(ce) od dnia 1 marca 1985r. nową wysokość renty inwalidzkiej wraz z przysługującymi dodatkami i rekompensatami:

w kwocie zł ..... 10500 ..... miesięcznie

Na podaną wyżej kwotę świadczenia składają się następujące elementy:

1 Nowa wysokość renty inwalidzkiej wynika z następującego wyliczenia:

1) Ustala się nową zryczałtowaną podstawę wymiaru renty inwalidzkiej

w kwocie ..... zł ..... 9000 .....

2) Ustala się nową podstawę wymiaru renty w następujący sposób:

a) dotychczasowa podstawa wymiaru w kwocie ..... zł zostaje zwiększona

o kwotę ..... zł (patrz informacja) w związku z czym

wynosi: ..... zł .....

b) wyliczona w pkt. a kwota podstawy wymiaru nie może być niższa niż wynikająca z postanowień

uchwały (patrz informacja) wobec czego wynosi: ..... zł .....

Renta inwalidzka według ..... 2 ..... grupy wynosi 100 % podstawy wymiaru tj. kwotę ..... zł ..... 9000 .....

Do renty przysługuje dodatek z tytułu odznaczenia, tajnego nauczania, kombatancki (20% podstawy wymiaru nie więcej niż 3 000 zł) tj. kwotę ..... zł .....

Łącznie ..... zł ..... 9000 .....

2. Przysługujące do renty inwalidzkiej:

a) dodatek pielęgnacyjny dla Obywatela(ki) w kwocie ..... zł ..... 1500 .....

b) dodatki rodzinne dla ..... osób:

– małżonka w kwocie zł ..... , ... dzieci w kwocie zł .....

tj. w łącznej kwocie ..... zł .....

c) dodatki pielęgnacyjne ..... tj. w łącznej kwocie ..... zł .....

..... tj. w łącznej kwocie ..... zł .....

d) rekompensaty dla osób nie uprawnionych do dodatków rodzinnych ..... tj. w łącznej kwocie ..... zł .....

3. Renta inwalidzka ulega zmniejszeniu o ..... tj. o kwotę zł ..... ponieważ .....

4. Łącznie do wypłaty (pkt. 1 – 3) od 1 marca 1985r. – po zaokrągleniu do pełnych 10 zł – przysługuje

kwota ..... zł ..... 10500 .....

2/2/13

5. Wyrównanie z tytułu podwyżki za okres od 1 marca 1985r. do ... decyzji „E” ... 1985r.
 wynosi zł ..... i zostanie przekazane Obywatelowi(ce) przekazem pocztowym – na rachunek
 oszczędnościowo–rozliczeniowy – wraz z rentą za miesiąc ..... 1985r.
 Od miesiąca ..... 1985r. renta będzie wypłacana bieżąco
 w kwocie zł ..... miesięcznie.

... E. Władysław Eprab...
 (pieczęćka i podpis)

POUCZENIE KIEROWNIKI RENTY

1. Jeżeli Obywatel(ka) uważa, że niniejsza decyzja nie jest zgodna z przepisami lub ze stanem faktycznym może wnieść odwołanie za pośrednictwem Oddziału ZUS – do Rady Nadzorczej Oddziału – w terminie 4 tygodni od daty otrzymania decyzji. Po upływie tego terminu decyzja staje się prawomocna.
2. Obywatel(ka) zobowiązany(a) jest zawiadomić Oddział ZUS wypłacający rentę o okolicznościach wskazanych w pouczeniach otrzymanych uprzednio decyzji (przyznającej, zamiennej lub rewaloryzacyjnej).

INFORMACJA

o zasadach podwyższania podstawy wymiaru rent inwalidzkich przyznanych na podstawie ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin

1. Ryczałtowa podstawę wymiaru zwiększa się do kwoty:
 9 000 zł – jeżeli inwalida otrzymuje emeryturę lub rentę z innego tytułu albo osiąga wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia lub dochód z innych źródeł,
 12 000 zł – jeżeli inwalida otrzymuje emeryturę lub rentę z innego tytułu i nie osiąga wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia lub dochodu z innych źródeł.
2. Podstawę wymiaru inną niż ryczałtową zwiększa się o kwotę wskazaną w tabeli, nie niższą jednak niż określoną w pkt. 1 – z wyłączeniem inwalidów wymienionych w pkt. 3.

Dotychczasowa podstawa wymiaru w zł		Zwiększenie podstawy wymiaru	
		o kwotę w zł	nie mniej niż do kwoty w zł
	do 8.000	2.600	10.300
od 8.001	do 10.000	2.400	10.600
od 10.001	do 12.000	2.000	12.400
od 12.001	do 14.000	1.600	14.000
od 14.001	do 16.000	1.200	15.600
od 16.001	do 17.000	800	17.200
od 17.001	do 18.000	200	17.800

3. Podstawę wymiaru inną niż ryczałtową renty inwalidzkiej pobieranej przez inwalidę wojskowego, który nie osiągnął wieku: 55 lat kobieta, 60 lat mężczyzna i nie osiągnie tego wieku do dnia 28 lutego 1986. – zaliczonego do III grupy inwalidów bez związku ze służbą wojskową – zwiększa się do kwot wskazanych w poniższej tabeli.

Dotychczasowa podstawa wymiaru w zł		Zwiększenie podstawy wymiaru	
		o kwotę w zł	nie mniej niż do kwoty w zł
	do 17.000	500	8.300
	od 17.001 do 18.000	200	17.500

4. Zwiększenie podstawy wymiaru wg tabel stosuje się do renty przyznanej do dnia 31 grudnia 1983 r. Podstawa wymiaru renty inwalidzkiej I i II grupy oraz renty dla inwalidy III grupy, który osiągnął wiek 55 lat kobieta, 60 lat mężczyzna, przyznanej po dniu 31 grudnia 1983 r. nie może być niższa od kwoty 10 300 zł.
 Podstawa wymiaru renty dla inwalidy wojskowego w wieku poniżej 55 lat kobieta, 60 lat mężczyzna, zaliczonego do III grupy inwalidów bez związku ze służbą wojskową – przyznanych po dniu 31 grudnia 1983r. – nie może być niższa od kwoty 8 300 zł.

ZUS – PEM – 5

L.dz. 1586/WSE-412/04

II. Materiały uzupełniające relację:

- Nekrolog Marii Zajackowskiej. Kserokopia. Białe źródła.
Ksf. OK-1, s. 1.

II/1

W dniu 27.X.1987 r. zmarła

S. † P.

MARIA ZAJĄCZKOWSKA

kombatant, b. więzień Ravensbrück

Nabożeństwo żałobne odbędzie się w dniu 2 listopada 1987 r. o godz. 12 w kościele św. Karola Boromeusza na Powązkach, po którym nastąpi wyprośczenie Zwłok na cmentarz miejscowy, o czym zawiadamia pogrążona w smutku

rodzina

W-329958-1

III / 5. Inne materiały
- Wiersz "Szkolny Manderek Hanny Januszczyńskiej"
pnekrata 1. X, 2000 E. Krasnowolska. Msp. Kserokopia,
K. 1, 5-10

Los nas ubierał i tak i owak
 Los tnie materię - straszliwy krawiec:
 Blaski na złudną suknię balową,
 na złudne szmery - zwodno jedwabie.
 Suknie polotne, nuty muzyczne,
 suknie powiewne - balowy obłok,
 w których przemykać się można ślicznie
 i dzień powszedni zostawić obok...

Stroił nas także w grube chodaki,
 w podartą kurtkę, w żołnierski płaszcz.
 Szłyśmy w nim w ciemność, przez gruzy, wraki,
 tuląc w ramionach dziecięcy płacz.
 Na kark nam wdziewał pasiak więzienny,
 włosy faliste ścinał do skóry,
 a kiedyś - w latach jakże promiennych,
 kiedyś - nas ubrał w szkolny mundurek.

Szłyśmy przez ogień i bitew pole,
 mijałyśmy się, o szkolna siostró,
 unosząc głowę. Bo kiedyś w szkole
 twardo mówiono: "Trzymaj się prosto!"
 Trzymaj się prosto. Karku nie zginaj,
 choć masz na sobie zszarpany płaszcz,
 gdyż, - dawno temu - młodą dziewczyną
 nosiła szkolny mundurek nasz.

Słowa mijają - czas ściera słowa,
 wiatr srogiem czasów ociera kzy...
 ... pasiak więzienny... suknia balowa...
 wszystko to było. Wiem ja i ty.

A ten mundurek? Nieważna sprawa?
 - "Trzymaj się prosto!" więc chyba: T a K.
 Zdala - jak gdyby ktoś znał nam dźwięk
 od szkolnych kawek. Zaamienny znak.

Karku nie zginaj. Trzymaj się prosto.
 Szkoło - jak dobrze słychać Twój głos,
 gdy się mijamy na ulicach, siostry,
 które tak - owak odziewały los.

Przekazana dla Fundacji AK w Tomnie
 1.8.2000.
 Ekrazuwska

IV. Korespondencja:

- 16 stycznia 1946 - list pracowników Ministerstwa Zeglugi i Handlu Zagranicznego do Marii Zajzuckowskiej Msp. Kserokopia, k. 1, s. 1.
- 8. marca 1952 list MSZ - Depart. Kadro do Zajzuckowskiej Marii Msp. Kserokopia, k. 1, s. 2.
- 20 sierpnia 64 Pismo P i W do M. Zajzuckowskiej. Msp. Ksero. k. 1, s. 3.
- 2 maja 1972 - list Marii Zajzuckowskiej do Comité International de la Croix-Rouge - j. francuski. Rkp. Ksero k. 1, s. 4.
- 17 maja 1972 - Pismo Service International de Recherches do Marii Zajzuckowskiej (j. franc.) z załącznikiem 6 j. sr. pols. Msp. Kserokopia, k. 2, s. 5-7.
- 26 juillet - lipiec 1972 - Pismo Service Intern. de Recherches do M. Zajzuckowskiej - j. fr. Msp. Kserokopia, k. 1, s. 8.
- 19. I. 1973 - Pismo Min. Sprawniwości do M. Zajzuckowskiej. Msp. Kserokopia, k. 1, s. 9.
- 1974 r. wniosek M. Zajzuckowskiej do ZUS-u o przyznanie inwalidzta wojennego. Rkp z poprawkami. Kserokopia, k. 5, s. 10-14.
- 16. listopada 1974 - Pismo M. Zajzuckowskiej (wniosek) do ZUS-u. Msp. Kserokopia, k. 1, s. 15.

Do

Pani Marii Zajączkowskiej
Kierownika Kancelarii
Departamentu Polityki Handlowej i Traktatów
Ministerstwa Żeglugi i Handlu Zagranicznego

w m i e j s c u .

Droga Pani Marysiu,

W ostatnim dniu Pani urzędowania w naszym Ministerstwie, zbieramy się, by w serdecznym nastroju, wprowadzić nie przy lampce wina, ale kieliszku zwyczajnej "Monopolówki" — pożegnać Panią i złożyć Jej życzenia na dalszą drogę służbową.

Wie Pani dobrze ile zyskała Pani wśród nas zarówno uznania dla swej pracy jak i sympatii dla swej Osoby. Dowodem tego jest choćby obecne nasze zebranie. Nic więc dziwnego, że żegnamy Panią z prawdziwym żalem.

Z drugiej jednak strony rozumiemy, że dalsze współdziałanie przy sprzedaży starego żelaza czy zakupie zepsutych śledzi nie odpowiada ani Pani przeszłości ani zamiłowaniom. To też w chwili, gdy wraca Pani do Ministerstwa Spraw Zagranicznych, cieszymy się wraz z Panią, gdyż na nowej placówce znajdzie Pani napewno lepsze możliwości do zastosowania swego doświadczenia służbowego i swoich walorów osobistych. Nasz żal za Panią utopimy w wódce, a pozostanie nam przeświadczenie, że nasza Koleżanka odchodzi na stanowisko, na którym będzie mogła pracować z większą korzyścią dla Państwa.

Życzymy Pani, Pani Marysiu, by na tej nowej placówce zyskała Pani sobie zarówno u Przełożonych jak i Kolegów takie uznanie i taką sympatię jakimi cieszyła się Pani wśród nas.

Warszawa, dnia 16 stycznia 1946 r.

Wsp. Stanisław Władysławowski

Podziękuję

Im. Hotebrzewski

Przebieg

131155113

Kasimierz
Głuchowski

Oska Kowalska

Wykonawca

M. Chyżyński

Anna Jaworska

Przebieg

Maria Hoffmann

Kotakowska

Gyurkovicz Stawomir

IV/2

Ministerstwo Spraw Zagranicznych
DEPARTAMENT KADR
D. R. 615/8/52

Warszawa, dnia 3 marca 1952 r.

Do
Ob. Z A J A C Z K O W S K I E J Marii
pracownicy
Departamentu Prasy i Informacji

w g m a c h u

Ministerstwo Spraw Zagranicznych wyraża
Obywatelce uznanie i składa podziękowanie za
Jej wydatną pracę zawodową i społeczną.

DYREKTOR DEPARTAMENTU KADR

[Handwritten signature]
S. W i l s k i /

JA/JZ

IV/3

PAŃSTWOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

L. dz. K-13-1-91/64

WARSZAWA, DNIA 20 sierpnia 64 r.
UL. FOKSAL 17, TEL. 60201-2-3-4

Ob. Maria Zajączkowska

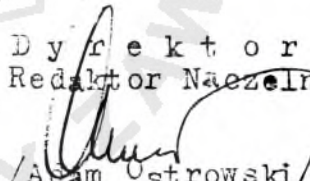
Starszy redaktor

w m i e j s c u

W związku z przejściem na emeryturę, z dniem 31 sierpnia 1964 r. zwalniam Obywatelkę - na własną prośbę - z pracy w Państwowym Instytucie Wydawniczym.

Równocześnie dziękuję Obywatelce za dotychczasową długoletnią i ofiarną pracę w naszym wydawnictwie.

Dyrektor
i Redaktor Naczelny

/Adam Ostrowski/

Varsovic, le 2 mai 1972

10/4

Maria Zajackowska

Warsovic (Varsovic)

rue Piłkarska 16e m. 32

Golickia - Gologne

née: 6. IX. 1903 à Varsovic

son père: Stanislas Zajackowski

nom de

Au Comité International de la Croix-Rouge
Service International de Recherches
Aransen (Hildesheim)

Messieurs,

Je vous serais bien obligée de me faire envoyer l'extrait de documents sur mon séjour dans l'ancien camp de concentration Ravensbrück-Ostbrandenburg où je fus transportée comme détenue politique au mois de septembre 1943 de la prison Française à Paris. Je fus arrêtée le 14.1.1943 à mon domicile à Châtelleraux, j'ai fait la cellule 4 allatous pendant 4 mois et fus ensuite transportée à la prison de Fresnes à Paris, d'où après ca 3 mois on m'a transporté (via Romainsville) à Ravensbrück et puis à la nouvelle do de celui-ci - Ostbrandenburg où j'ai reçu le n° 22469.

En même temps je vous prie de bien vouloir me faire parvenir l'extrait de documents de M. Stanislas Habietto sur son séjour dans les anciens camps de concentration Buchenwald-Bez et Bergen-Belsen où il fut transporté comme le détenu politique. M. Stanislas Habietto est décédé le 3 juin 1970 à Varsovic et les documents sus-mémentionnés je voudrais déposer aux archives concernant la famille Habietto. Les données concernant M. Habietto recueillies trouvent ci-jointes.

Agrées mes sentiments distingués

Maria Zajackowska

Maria Zajackowska

Maria Zajackowska

14/5

SERVICE INTERNATIONAL DE RECHERCHES
INTERNATIONAL TRACING SERVICE
INTERNATIONALER SUCHDIENST

D - 3548 AROlsen

Tel. (05691) 637 - Telegr.-Adr. ITS Arolsen

Pa/wa

Arolsen, le 17 mai 1972

Madame Maria Zajączkowska

W A R S Z A W A
ul. Piękna 16b m. 32
Polen

Nous avons bien reçu votre demande et avons l'honneur de vous informer que les recherches que nous allons entreprendre dans notre volumineuse documentation demanderont un certain temps.

Nous ne manquerons pas de vous en communiquer le résultat dès que nous serons en mesure de le faire.

Vous trouverez ci-jointe une notice que nous vous prions de bien vouloir lire attentivement.

Avec nos sentiments distingués
SERVICE INTERNATIONAL DE RECHERCHES

We acknowledge receipt of your request and would like to inform you that the checking of our voluminous records will require a certain time.

We shall not fail to inform you in due time of the result of our investigations.

Please find enclosed a leaflet for your kind attention.

Yours sincerely,
INTERNATIONAL TRACING SERVICE

Wir bestätigen den Eingang Ihrer Anfrage und möchten Ihnen mitteilen, daß wegen des Umfangs der zu sichtenden Unterlagen die Erledigung einige Zeit in Anspruch nehmen wird.

Nach Abschluß der Bearbeitung werden wir Sie über das Ergebnis informieren.

Zu Ihrer gefälligen Kenntnisnahme fügen wir anliegend ein Merkblatt bei.

Mit vorzüglicher Hochachtung
INTERNATIONALER SUCHDIENST

14/6

SERVICE INTERNATIONAL DE RECHERCHES
INTERNATIONAL TRACING SERVICE
INTERNATIONALER SUCHDIENST

D - 3548 AROlsen

Tel. (05691) 637 - Telegr.-Adr. ITS Arolsen

Arolsen, data stempla pocztowego

O k ó l n i k

Nazwa "Międzynarodowe Biuro Poszukiwań" (International Tracing Service = ITS) może wywołać przypuszczenie, że ITS zajmuje się poszukiwaniami różnego rodzaju. Tak jednak nie jest. Początkowo głównym zadaniem ITS było poszukiwanie pojedynczych osób i wyjaśnianie ich losów. Jego zakres działania według obecnych wytycznych ogranicza się - z wyjątkiem nielicznych wypadków spraw poszukiwawczych (akcja łączenia drogą korespondencji członków rodzin, rozdzielonych przez wypadki wojenne) - do udzielania informacji na podstawie liczących dokumentów, znajdujących się w jego archiwum. ITS posiada materiały archiwalne o następujących grupach osób:

1. więźniowie obozów koncentracyjnych, 1933 - 1945
2. żydowscy deportowani
3. robotnicy obcych narodowości, przebywający podczas wojny w Niemczech.

Podania kierowane do ITS są załatwiane w kolejności ich nadsyłania. Wskutek wysokiej liczby napływających podań, rozpatrywanie ich wymaga wielu miesięcy. (Podczas ostatnich 15 lat swej działalności ITS otrzymał ponad 2 miliony podań, co odpowiada mniej więcej liczbie 150.000 podań rocznie.)

W związku z tym uprasza się o nie ponaglanie we własnym interesie swych podań. Rozpatrywanie pism ponaglących powoduje jedynie stratę cennego czasu oraz przedłużenie terminu załatwiania podania.

Dokładne zbadanie istniejących dokumentów i kartoteki głównej, zawierającej 30 milionów pojedynczych kart, może mieć miejsce jedynie w wypadku, gdy ITS otrzyma pełne dane osobiste (również zmiany nazwisk, pseudonimy i t.p.) jak również i dane dotyczące miejsca i czasu pobytu oraz w miarę możliwości numer więźnia. Badanie tych dokumentów jest przeprowadzane dokładnie i sumiennie według systemu alfabetyczno-fonetycznego z uwzględnieniem wszelkich możliwych omyłek w pisowni.

Jeżeli nazwisko poszukiwanej osoby figuruje w archiwach ITS, wszelkie informacje, pozostające w związku z tym nazwiskiem, są w brzmieniu dosłownym odtwarzane w formie wyciągu z dokumentów lub urzędowego pisma, mogących służyć jako dowód osobie składającej podanie.

./.

10/7

Omyłki w pisowni lub inne błędy występujące w dokumentach nie mogą być przez ITS poprawiane jak również nie wolno mu udzielać informacji częściowych. ITS nie ręczy za to, czy dane zawarte w dokumentach, na podstawie których wystawia się wyciągi z dokumentów lub pisma, są prawdziwe lub kompletne.

Osobom, których nazwiska nie figurują w dokumentach będących w posiadaniu ITS, nie mogą być wystawione żadne zaświadczenia. Zupełny brak danych o niektórych osobach w dokumentach tłumaczy się tym, że dokumenty te są niekompletne, ponieważ wielka ich część została już przed wyzwoleniem czy też przed ewakuacją obozów zniszczona przez ówczesnych władców względnie przepadła wskutek działań wojennych.

Informacje prywatne osób składających podania nie mogą być uwzględniane przez ITS przy wystawianiu wyciągów z dokumentów lub pism. Z tego też względu przesyłanie tego rodzaju dowodów do ITS jest bezcelowe. Należy je natomiast przedłożyć bezpośrednio kompetentnym urzędom.

W wypadku otrzymania w późniejszym terminie nowych lub uzupełniających informacji, dotyczących petenta, ITS - nawet po upływie wielu lat - powiadamia go o tym automatycznie.

Uprasza się w razie otrzymania niekompletnych lub negatywnych odpowiedzi o nie zapytywanie ponowne w tejże sprawie, ponieważ powoduje to dla ITS jedynie dodatkową pracę bez widoków na powodzenie. Oczywiście ITS chętnie rozpatrzy ponownie każdą sprawę, jeżeli petent może przedłożyć nowe lub dodatkowe szczegóły (miejsce pobytu, numer więźnia, dane osobiste).

Staranie się o materiał dowodowy poza zakresem posiadanych przez ITS dokumentów oraz poszukiwanie świadków nie należy do jego zadań, lecz jest sprawą prywatną petenta względnie osoby przez niego do tego upoważnionej.

ITS nie posiada żadnych dokumentów, dotyczących jeńców wojennych. Znajdują się one w Głównym Biurze Poszukiwań Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża w Genewie (dawniej Biuro Główne do spraw jeńców wojennych).

ITS nie jest kompetentny w sprawach orzeczenia, czy się Panu(i) należy odszkodowanie za czas uwięzienia w obozie koncentracyjnym, zwrot niezapłaconych należności za pracę przymusową czy też renta za utracone w związku z tym zdrowie. ITS nie posiada żadnych środków finansowych w celu udzielania pomocy osobom potrzebującym lub zdobywania dla nich lekarstw. W tych sprawach mogą Panu służyć radą jedynie kompetentne władze miejscowe.

SERVICE INTERNATIONAL DE RECHERCHES
INTERNATIONAL TRACING SERVICE
INTERNATIONALER SUCHDIENST

14/8

HM/EdK/mv

D - 3548 AROLSEN

Tel. (05691) 637 - Telegr.-Adr. ITS Arolsen

Arolsen, le 26 juillet 1972

Madame Maria Zajaczkowska

W A R S Z A W A
ul. Piekna 16b m.32

Notre référence
T/D - 1 004 816

Votre référence

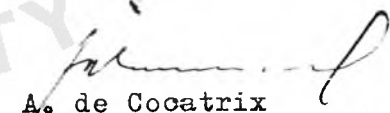
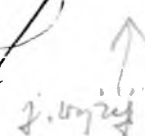
Votre demande du
2 mai 1972

Objet: votre demande.

Madame,

Nous avons l'honneur de nous référer à votre demande du 2 mai 1972 ainsi qu'à notre accusé de réception du 17 mai 1972 et vous remettons ci-annexé un extrait de documents contenant toutes les indications que nous avons pu recueillir dans nos archives à votre sujet.

Nous vous prions de croire, Madame, à l'expression de nos sentiments respectueux.

A. de Cocatrix
Directeur du SIR

Annexe: 1

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOSCI
Główna Komisja
Badania Zbrodni Hitlerowskich
w Polsce

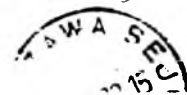
00-950 Warszawa, dnia 19.I. 1973 r.
Al. Ujazdowskie 11.

Ob. Maria Zajęczkowska

Nr Zh-III-10/ 173 /73

Warszawa

ul. Piękna 16 b n 32

Dot. pisma Ob. z dnia 22.XII.72r.

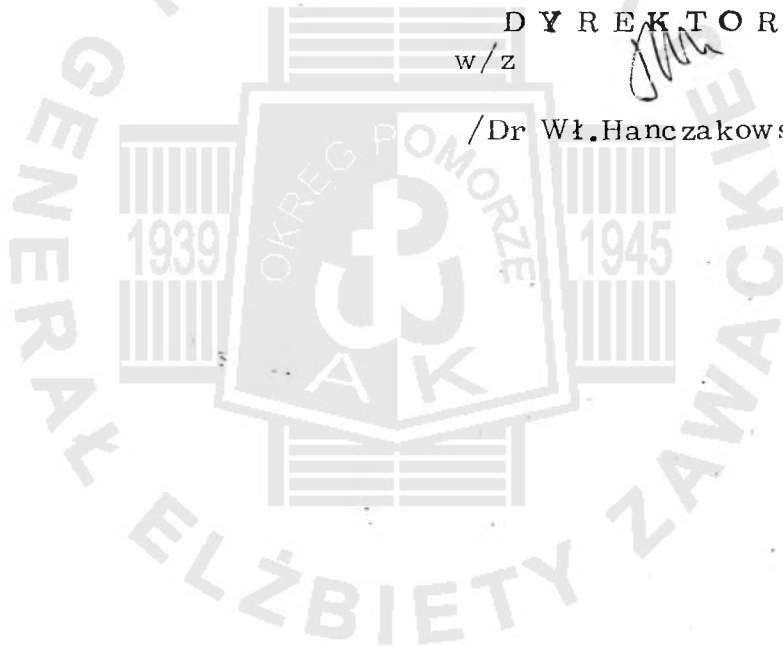
W odpowiedzi na w/w pismo Główna Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce uprzejmie informuje, że obowiązujące ustawodawstwo Niemieckiej Republiki Federalnej nie uznaje roszczeń, dotyczących odszkodowań za krzywdy, wyrządzone Polakom przez reżim hitlerowski.

Jeżeli znajdą w tej sprawie zmiany - wszyscy zainteresowani zostaną o tym zawiadomieni w odpowiednim czasie.

DYREKTOR

w/z

/Dr Wł. Hanczakowski/

Warum - frode profissae, bo ze wykladu

Młosta Tajpochowka
c. Stawiszczyk, ul. G. IX 1903 Warszawa,
kam. Trzech 16 km. 32, 00-539 Warszawa

Warszawa, dnia 1974

Zakład Ubezpieczeń Społecznych
Część II Nawiązanie
Wydział Przynależności Rent
00-082 Warszawa,
Senatorska 8

nr renty 1 103 3193 98

wniosek o przyznanie
świadczeń o invalidności wojennej

zł podatkowie ustawy z dn. 29 maja 1974 r.
o rozpatrzeniu invalidności wojennych i woj-
kowych (Dz. U. nr 27 z dn. 4. 05. 74 r.) z powodu
wnioszek o zaliczenie mnie do grupy invalidów
wojennych ~~o wyroku z tytułu udziału w~~
~~walkach~~ ^{we Francji}
Wielkim Oporn ~~(w 1943 r.)~~ i pobytu w obozie koncentr-
acyjnym Ravensbrück (nr obozowy 22469)

W Wielkim Oporn brałem udział od ^{pożyciem} 1940 r.
do powstania styczniowego do momentu ewakuacji mojego arestu
do obozu przy Gestapo, tj. do powstania styczniowego
1943 r.

Walczyłem walczyłem z Niemcami ^{poprzez Rumunię i Grecję}
gdzie w d. c. pracowałem ^{poprzez Rumunię i Włochy}
tj. we Francji, ^{gdzie w d. c. pracowałem w Belgii w Anglii} to także walczyłem w czerwcu 1940
r. pracowałem w PCK w Berlinie, a od powstania

~~do skatki~~

na skatki badał w gestapo i zalicza ~~to~~
przez 4 miesiące w okresie zobowiązania państwa
syfilis, oraz gruźlicę i rany
na nodze, ~~dotychczas~~, które zostały do
~~osobistego~~, tj. do 1. V 1945.

Osobistym 1. V 45 pracowa związkiem w
dobrowolnie do pracy w zakładzie przy szpitalu
w St. Brandenburg, gdzie pełnił obowiązki do Koss-
tewa ukierunkow. pomocy lekarskiej. To zloster-
dowaniem szpitala 13. VI 45 przyjeżdżam do
Hannow, gdzie i zacząłem pracować w szpitalu Dr. H.
Lag., a od 16. I 46 do 31. I 46 w szpitalu w Kassel
GDR w Hadze.

Stan mojego zdrowia był w dalszym ciągu zły.
Wystąpiła u mnie gruźlica i silna anemija oraz
nieudolność ^{patologiczna z silnym stanem depresyjnym} krążenia. Lecyłem się w Hadze
w tamtejszych warunkach, a od s. 1950 pozostaję
pod stałą opieką dr. med. R. H. Kroschke
Hannover, której specjalizacja radiologiczna, pol-
... .. dotychczas do 1. V 45

~~gdzie u której bezes tej wól parę lat.~~
~~to stuchel~~

14. I. 43 - 18. V. 43 ofiarował
18. V. " - 18. VII. " Freres
18. VIII. " - 3. X. 43 - Romarville

4. X. 43 Pascewicz do 1. V. 45

6. V. - 31. V. 45 Skoluf

13. V. 45 do Arapie

14/15
Maria Zajęzkowska
e. Stanisława ur. 6.9.1903r.
zam. ul. Piękna 16-b m. 32
00-539 Warszawa

Warszawa, dnia 16 listopada 1971

Nr renty 1 103 319398

Zakład Ubezpieczeń Społecznych
Oddział w Warszawie
Wydział Przyznawania Rent
00-082 Warszawa, Senatorska 8

Wniosek o inwalidztwo wojenne.

Na podstawie ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych /Dz.U. Nr 21 z dn. 4.6.74r./ zgłaszam wniosek o zaliczenie mnie do grupy inwalidów wojennych jako uczestniczki polskiego ruchu podziemnego na terenie Francji w czasie wojny 1939-1945 i w niarce obozu koncentracyjnego Ravensbrück /Nr 22469/.

W 1939 r. ewakuowana z M.S.Z. poprzez Rumunię i Grecję dotarłam do Francji. W 1940 r. po klęsce Francji, pracując w Dyrekcji Generalnej Biur Polskich we Francji włączyłam się do ruchu oporu, współpracując ściśle z Polską Organizacją Walki o Niepodległość we Francji. W ramach akcji prawno-opiekuńczej nad Polakami we Francji prowadzona była zakonspirowana działalność jak ewakuacja do Anglii polskich wojskowych i osób zagrożonych oraz przekazywanie tajnych raportów i informacji. W wyniku tej pracy zostałam aresztowana przez Gestapo 14.1.43r. w domu w Chatelguyon i osadzona w więzieniu w Moulins w izolacji. Po 4 miesiącach przeniesiona zostałam do paryskiego więzienia Fresnes, następnie przez obóz rozdzielnicy w Romainville przetransportowana dn. 4.10.1943r. do Ravensbrück, gdzie na skutek nękających mnie wrzodów umieszczona zostałam w szpitalu obozowym /ok. 3 mcy/. Ciężkie przesłuchania oraz nieludzkie warunki i metody stosowane w niemieckich więzieniach i obozach pozostawiły trwałe ślady na moim zdrowiu i psychice.

Po wyzwoleniu zgłosiłam się do pracy w M.S.Z. i do końca 1949 r. pracowałam w poselstwie FRG w Madrze. Byłam tam pod stałą opieką lekarską. Po przeniesieniu się na stałe do Kraju nie przerywam leczenia - mimo to stan mojego zdrowia stale się pogarsza. Stany depresji, osłabienie wzroku, potęgują się coraz bardziej.

Załączam 3 zaświadczenia lekarskie o stanie zdrowia.

3 zał.

/Maria Zajęzkowska/

J. 2712 / WSK

Ruch oporu
i tradycji

++

ZAJĄCZKOWSKA Maria

IV. Wypisy ze źródeł - nazwiskowe karty informacyjne: 1

i

J. 2712 / WSK

Ruch
oporu
we Francji

++

ZAJACZKOWSKA Maria

Lr. Relacja

B. Rojek 2015.

ZAJACZKOWSKA Maria

